

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 280/2011-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti M. K., B., a A. K., B., zastúpených advokátkou JUDr. J. P., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 33/1987, za účasti Okresného súdu Bratislava I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. K. a A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 33/1987 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 33/1987 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. M. K. a A. K. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie každej v sume po 10 000 € (slovom desaťtisíc eur), ktoré im j e Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý uhradiť M. K. a A. K. trovy konania v sume 276,64 € (slovom dvestosedemdesiatšesť eur a šesťdesiatštyri centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. J. P., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 280/2011 zo 7. júla 2011 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. K. a A. K. (ďalej aj „sťažovateľky“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 33/1987 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka M. K. podala 5. februára 1987 okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhala určenia otcovstva k dcére A. K. proti odporcovi (štátnemu občanovi C.).

Sťažovateľky uviedli, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v ich právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľky domáhali, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň požadovali prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon žiadali, aby im bolo priznané aj finančné zadosťučinenie každej v sume po 10 000 €, ako aj úhrada trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 3404/2011 doručeným ústavnému súdu 24. júna 2011, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„S poukazom na uvedený rozpis procesných úkonov si dovoľujem vysloviť svoj nesúhlas s tvrdením sťažovateľiek, že úkon súdu zo dňa 26. 02. 2004, kedy bol odporca predvolaný na Obecný súd v Z., kde odmietol ďalší odber krvi. je posledným úkonom súdu vo veci, nakoľko po tomto úkone boli vo veci vykonané ďalšie úkony súdu tak, ako to vyplýva aj z vyššie uvedeného rozpisu procesných úkonov. Musím však konštatovať, že predmetné konanie je poznačené prietahmi, najmä pokiaľ ide o obdobia od 06. 08. 1993 do 26. 01. 1996, od 25. 08. 1997 do 18. 02. 1999, od 17. 03. 1999 do 26. 06. 2002, od 02. 04. 2004 do 13. 09. 2005, od 26. 10. 2005 do 21. 08. 2007, počas ktorých nedošlo zo strany súdu k uskutočneniu žiadneho procesného úkonu. Počas predmetných období až do 01. 03. 2007 bola vec pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. E. S. Od 01. 03. 2007 je vec podľa rozvrhu práce pridelená súčasnej zákonnej sudkyňi JUDr. T. R.

K dôvodom nečinnosti zákonnej sudkyňi Mgr. E. S. v predmetnom konaní počas vyššie uvedených období sa neviem kompetentne vyjadriť, nakoľko Mgr. E. S. už

nevykonáva funkciu sudkyne na Okresnom súde Bratislava I a zo spisového materiálu mi nevyplývajú žiadne skutočnosti, pre ktoré by súd v uvedených obdobiach nemohol vo veci vykonať žiaden procesný úkon. Dovolím si však tvrdiť, že uvedená nečinnosť súdu a vzniknuté prieťahy v konaní v uvedených obdobiach boli spôsobené predovšetkým z dôvodu zaťaženia súdneho oddelenia zákonného sudcu, spôsobené vysokým nápadom vecí v súdnom oddelení zákonného sudcu z dôvodu nedostatočného personálneho obsadenia sudcov na civilnom úseku Okresného súdu Bratislava I.

Pokiaľ ide o postup súdu v predmetnej veci mimo uvedených období mám za to, že súd vo veci konal a ďalej koná bez prieťahov.

Dovoľujem si tvrdiť, že dôvodom, pre ktorý nebolo predmetné konanie doposiaľ právoplatne skončené, je najmä tá skutočnosť, že ide o konanie s cudzím prvkom, nakoľko odporca je cudzí štátny občan žijúci v C. Nakoľko niektoré dôkazy bolo možné vykonať iba v C. bolo dokazovanie súdu vo veci zložitejšie. V súvislosti s tým poukazujem na viaceré dožiadania tunajšieho súdu adresované príslušným orgánom v C. (uvedené vo vyššie uvedenom rozpise procesných úkonov), vybavenie ktorých vzhľadom na komplikovanosť doručovania do zahraničia diplomatickou cestou (prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky) trvalo aj niekoľko mesiacov, a ktorých rýchlosť vybavenia nebolo možné zo strany súdu nijakým spôsobom ovplyvniť. Dôvodom predĺženia konania je aj časté zabezpečovanie prekladu všetkých úkonov súdu (písomností), ktoré sú adresované odporcovi, do c. jazyka a ich doručovanie odporcovi do C. opätovne prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Rovnako si dovoľujem poukázať aj na samotnú nečinnosť odporcu v predmetnom konaní, ktorý sa nedostavil na žiadne pojednávanie súdu v predmetnej veci a pri vykonávaní dokazovania neposkytol súdu potrebnú súčinnosť (odmietol sa podrobiť odberu krvi), čím skomplikoval postup súdu v predmetnom konaní.

V súvislosti s opakovaným dožiadaním súdu realizovaným v období od 21. 08. 2007 do 11. 02. 2011 si dovoľujem poukázať na vyjadrenie zákonnej sudkyne a vyššieho súdneho úradníka, ktorí uviedli, že trvanie vybavenia dožiadania vzhľadom na komplikovanosť jeho doručovania do zahraničia nebolo možné ovplyvniť, pričom odôvodnenosť vybavenia tohto dožiadania vyplývala súdu zo zavádzajúcej výpovede odporcu na Obecnom súde v Z. v roku 2004, ktorý uviedol, že odber krvi podstúpil niekedy v roku 1998 resp. 1999, čo sa značne

líši od pôvodného odberu v roku 1992, a preto mal súd za potrebné túto skutočnosť (prípadný opakovaný odber krvi) ujasniť. Nakoľko z poslednej odpovede z C. doručenej súdu 11. 02. 2011 je zrejmé, že odporcovi bola krv odobratá len raz, a to v roku 1992, má súd za to, že je možné pokračovať v konaní a nariadil vo veci pojednávania na deň 19. 09. 2011 eventuálne na deň 29. 09. 2011, keďže ide o cezhraničný spor.

Dňa 23. 03. 2011 bola tunajšiemu súdu doručená sťažnosť M. K... na porušovanie práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v predmetnom konaní, ktorá bola v odpovedi zo dňa 14. 04. 2011 vyhodnotená ako dôvodná a to z dôvodu zistených objektívnych prietahov v konaní. Zákonná sudkyňa a vyšší súdny úradník boli vyzvaní na pokračovanie vo veci tak, aby zo strany súdu nedošlo k vzniku prietahov v konaní. Samotný postup súdu v predmetnom konaní priebežne sledujem, a to až do právoplatného skončenia konania.“

Okresný súd pripojil k vyjadreniu k sťažnosti aj tento prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania:

«Dňa 05. 02. 1987 bol tunajšiemu súdu doručený návrh navrhovateľky M. K..., ktorým sa domáha určenia otcovstva k dcére A. K..., voči odporcovi Ž. A... (ďalej len „návrh vo veci samej“).

Dňa 20. 02. 1987 tunajší súd dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný súd pre mesto Z., aby doručil odporcovi návrh vo veci samej + predvolania na pojednávanie vo veci vytýčené na 25. 09. 1987, na 15. 12. 1987 a na 25. 03. 1988, a aby vypočul odporcu k návrhu vo veci samej. V súvislosti s predmetným dožiadanim bol uznesením zo dňa 20. 02. 1987 do konania ustanovený tlmočník poverený prekladom návrhu vo veci samej, predvolaní na pojednávanie vytýčené na dni 25. 09. 1987, 15. 12. 1987 a 25. 03. 1988, ako aj dožiadania adresované príslušnému súdu pre mesto Z.

Dňa 25. 09. 1987 bolo vo veci vytýčené pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu neustanovenia sa kolízneho opatrovníka, ako aj z dôvodu, že sa súdu nevrátila odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 20. 02. 1987.

Dňa 15. 12. 1987 bolo vo veci vytyčené pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu neustanovenia sa navrhovateľky a kolízneho opatrovníka, ako aj z dôvodu, že sa súdu nevrátila odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 20. 02. 1987.

Dňa 14. 01. 1988 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 20. 02. 1987. Na základe predmetného dožiadania tunajšieho súdu bol odporca predvolaný na výsluch pred Obvodný súd v Z. dňa 08. 10. 1987.

Uznesením zo dňa 10. 02. 1988 bol do konania ustanovený prekladateľ na vykonanie prekladu odpovede o vybavení dožiadania zo dňa 20. 02. 1987.

Uznesením zo dňa 01. 03. 1988 bolo vo veci nariadené znalecké dokazovanie a vypracovaním znaleckého posudku bol poverený znalec z odboru zdravotníctvo, ktorý mal v zmysle uznesenia vypracovať znalecký posudok do pojednávania súdu dňa 25. 03. 1988.

Dňa 25. 03. 1988 bolo vo veci vytyčené pojednávanie, na ktoré sa nedostavil odporca. Súd pojednával v neprítomnosti odporcu. Pojednávanie bolo následne odročené z dôvodu nedostavenia sa svedkyne na pojednávanie a z dôvodu nepredloženia vypracovaného znaleckého posudku v zmysle uznesenia zo dňa 01. 03. 1988.

Dňa 28. 03. 1988 bol tunajšiemu súdu doručený znalecký posudok vypracovaný v zmysle uznesenia zo dňa 01. 03. 1988, za ktorý bolo znalcovi priznané znalečné uznesením súdu zo dňa 29. 04. 1988.

Dňa 20. 06. 1988 tunajší súd dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný súd pre mesto Z., aby doručil odporcovi predvolania na pojednávanie vo veci vytyčené na dni 26. 05. 1989 a 25. 08. 1989 a aby odporcu vypočul.

Dňa 24. 02. 1989 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 20. 06. 1988. Uznesením zo dňa 24. 02. 1989 bol do konania ustanovený prekladateľ na vykonanie prekladu odpovede o vybavení dožiadania zo dňa 20. 06. 1988.

Dňa 24. 04. 1989 požiadal tunajší súd Obvodný národný výbor B. o prešetrenie pomerov ohľadne starostlivosti o dieťa.

Dňa 26. 05. 1989 vydal tunajší súd rozsudok, ktorým určil, že odporca je otcom A. K... a určil odporcovi vyživovaciu povinnosť.

Dňa 07. 06. 1989 tunajší súd dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný súd pre mesto Z., aby doručil odporcovi rozsudok zo dňa 26. 05. 1989.

Dňa 17. 01. 1990 bolo tunajšiemu súdu doručené odvolanie odporcu voči rozsudku zo dňa 26. 05. 1989.

Dňa 14. 02. 1990 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 20. 06. 1988 z obsahu ktorej vyplynulo, že rozsudok bol odporcovi doručený dňa 19. 12. 1989.

Dňa 10. 04. 1990 bola vec predložená na odvolací súd.

Uznesením zo dňa 26. 04. 1990 odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že je potrebné doplniť dokazovanie, a to predovšetkým uskutočnením krvnej skúšky, ochotu k podrobeniu sa ktorej odporca vyjadril v odvolaní.

Dňa 18. 06. 1990 tunajší súd dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný súd pre mesto Z., aby doručil odporcovi uznesenie odvolacieho súdu zo dňa 26. 04. 1990 a aby vypočul odporcu, či je ochotný podrobiť sa krvnej skúške.

Dňa 07. 01. 1991 bolo tunajšiemu súdu doručená odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 18. 06. 1990.

Uznesením zo dňa 11. 04. 1991 nariadil tunajší súd znalecké dokazovanie a ustanovil do konania znalca z odboru hematológie. Dňa 03. 05. 1991 znalec oznámil súdu, že vyšetrenie krvi odporcu sa musí vykonať v zahraničí.

Dňa 03. 07. 1991 tunajší súd dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný súd pre mesto Z., aby zabezpečil vyšetrenie krvi odporcu.

Dňa 25. 06. 1992 požiadal tunajší súd ministerstvo spravodlivosti o oznámenie stavu vybavenia dožiadania zo dňa 03. 07. 1991.

Dňa 24. 08. 1992 ministerstvo spravodlivosti oznámilo tunajšiemu súdu, že odpoveď o vybavení dožiadania nebola zatiaľ vrátená, v dôsledku čoho si ministerstvo vyžiadalo stanovisko ministerstva C.

Dňa 30. 06. 1993 tunajší súd opätovne požiadal ministerstvo spravodlivosti o oznámenie stavu vybavenia dožiadania zo dňa 03. 07. 1991.

Dňa 17. 08. 1993 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď o vybavení dožiadania obsahujúca vykonanie krvnej skúšky odporcu. Prostredníctvom dožiadania tunajšieho súdu bola uskutočnená krvná skúška odporcu už dňa 15. 06. 1992 prostredníctvom Ústavu súdnej medicíny a kriminalistiky v Z.

Dňa 06. 08. 1993 znalec z odboru hematológie ustanovený uznesením dňa 11. 04. 1991 oznámil súdu, že už nevykonáva znaleckú činnosť, v dôsledku čoho nemôže vypracovať znalecký posudok v zmysle uznesenia zo dňa 11. 04. 1991.

Uznesením zo dňa 26. 01. 1996 tunajší súd zmenil uznesenie zo dňa 11. 04. 1991 o nariadení znaleckého dokazovania znalcom z odboru hematológie a ustanovil do konania na vypracovanie znaleckého posudku nového znalca.

Dňa 15. 07. 1996 bol tunajšiemu súdu doručený vypracovaný znalecký posudok, za ktorý bolo znalcovi priznané znalečné uznesením súdu zo dňa 30. 09. 1996.

Dňa 03. 10. 1996 tunajší súd dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný súd pre mesto Z., aby doručil odporcovi vypracovaný znalecký posudok, predvolania na pojednávania na dni 24. 04. 1997, 24. 06. 1997 a 30. 09. 1997, a aby vypočul odporcu a navrhnutých svedkov.

Dňa 24. 04. 1997 bolo vo veci vytýčené pojednávanie, ktoré bolo odročené z dôvodu, že sa súdu nevrátila odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 03. 10. 1996.

Dňa 25. 08. 1997 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 03. 10. 1996.

Uznesením zo dňa 18. 02. 1999 bol do konania ustanovený prekladateľ na vykonanie prekladu vybaveného dožiadania zo dňa 03. 10. 1996. Dňa 11. 03. 1999 tunajší súd vyzval prekladateľa na vypracovanie prekladu v zmysle uznesenia zo dňa 18. 02. 1999. Preklad bol tunajšiemu súdu doručený dňa 17. 03. 1999.

Uznesením zo dňa 26. 06. 2002 tunajší súd nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil do konania znalca z odboru genetika.

Dňa 26. 06. 2002 tunajší súd dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný súd pre mesto Z., aby doručil odporcovi uznesenie zo dňa 26. 06. 2002 o nariadení znaleckého dokazovania.

Dňa 08. 04. 2003 znalec požiadal o poskytnutie preddavku na vypracovanie znaleckého posudku. Preddavok priznal tunajší súd znalcovi uznesením zo dňa 19. 05. 2003.

Dňa 01. 10. 2003 predložila navrhovateľka tunajšiemu súdu zápis o odbere krvných vzoriek matky a dcéry a materiál na odber krvi od odporcu v cudzine.

Dňa 01. 10. 2003 tunajší súd dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný súd pre mesto Z., aby zabezpečili odobratie krvi odporcu potrebnej pre analýzu DNA.

Dňa 19. 11. 2003 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 26. 06. 2002, ktorým súd žiadal doručenie uznesenia zo dňa 26. 06. 2002 odporcovi.

Dňa 02. 04. 2004 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď o vybavení dožiadania zo dňa 01. 10. 2003, ktorým súd žiadal odber krvi odporcu.

Uznesením zo dňa 13. 09. 2005 tunajší súd ustanovil prekladateľa na vykonanie prekladu vybavenia dožiadania. Preklad bol súdu doručený dňa 26. 10. 2005. Z obsahu vybavenia dožiadania vyplýva, že odporca bol predvolaný na Obecný súd v Z. dňa 26. 02. 2004 za účelom opakovaného odberu krvi odporcovi za účelom analýzy DNA. Odporca odmietol ďalší odber krvi, pričom poukázal na skutočnosť, že krv mu už na základe dožiadania tunajšieho súdu bola odobratá približne pred 5-6 rokmi.

Dňa 21. 08. 2007 dožiadal tunajší súd prostredníctvom ministerstva spravodlivosti Ústav súdneho lekárstva KBC Z. v C. za účelom zistenia skutočností, či bol uskutočnený odber krvi odporcu tak, ako uviedol odporca (približne v roku 1998, resp. roku 1999) a kde bola prípadne odobratá krv zaslaná. Nakoľko dožiadanie bolo nesprávne adresované priamo Ústavu súdneho lekárstva KBC v Z., ministerstvo spravodlivosti ho dňa 09. 07. 2008 vrátilo späť tunajšiemu súdu ako nezrealizované.

Dňa 05. 11. 2008 dožiadal tunajší súd prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný justičný orgán pre mesto Z. v C. za účelom zistenia skutočností, či bol uskutočnený odber krvi odporcu tak, ako uviedol odporca (približne v roku 1998, resp. roku 1999) a kde bola prípadne odobratá krv zaslaná. Nakoľko v dožiadaní chýbal podpis sudcu resp. vyššieho súdneho úradníka, bolo dožiadanie opätovne vrátené dňa 11. 02. 2009 späť tunajšiemu súdu ako nezrealizované. Po odstránení tohto nedostatku bolo dožiadanie doručené ministerstvu spravodlivosti dňa 16. 09. 2009.

Dňa 04. 02. 2010 tunajší súd opakovane dožiadal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti príslušný justičný orgán pre mesto Z. v C. za účelom zistenia skutočností, či bol uskutočnený odber krvi odporcu tak, ako uviedol odporca (približne v roku 1998. resp. roku 1999) a kde bola prípadne odobratá krv zaslaná.

Dňa 20. 05. 2010 bola tunajšiemu súdu doručená odpoveď na pôvodné dožiadanie, v ktorej c. strana uviedla, že k odberu krvi v roku 2004 v dôsledku odmietavého postoja odporcu nedošlo. K odpovedi boli pripojené aj kópie predvolania na výsluch na deň 26. 02. 2004, ako aj zápisnice z tohto výsluchu.

Dňa 06. 08. 2010 tunajší súd zaslal prostredníctvom ministerstva spravodlivosti aj dožiadanie zo dňa 04. 02. 2010. Dňa 11. 02. 2011 bola súdu doručená odpoveď o vybavení tohto dožiadania, z ktorej vyplýva, že odber krvi bol Ústavom súdneho lekárstva v Z. uskutočnený len raz, a to dňa 15. 06. 1992.

Dňa 17. 03. 2011 tunajší súd požiadal elektronicky právneho zástupcu o oznámenie, či naďalej zastupuje odporcu v predmetnom konaní. Právny zástupca na žiadosť reagoval elektronicky (mailom) dňa 19. 03. 2011.

Dňa 23. 03. 2011 poslal tunajší súd prekladateľke na preklad predvolanie na dni 19. 09. 2011 a 29. 09. 2011. Uvedený preklad bol tunajšiemu súdu doručený dňa 13. 04. 2011.

Vo veci je vytýčený termín pojednávania na deň 19. 09. 2011 eventuálne na deň 29. 09. 2011.»

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľky zaujali stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 15. augusta 2011, v ktorom uviedli, že navrhujú „rozhodnúť v zmysle návrhu v sťažnosti doručenej ústavnému súdu dňa 13. 5. 2011“.

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení zo 16. júna 2011, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľky sa svojou sťažnosťou okrem iného domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľky zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o návrhu na určenie otcovstva a o úprave práv a povinností rodičov k dieťaťu. Keďže za otca dieťaťa bol označený c. štátny občan, právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci je v porovnaní s prípadmi určovania otcovstva muža, ktorý trvale žije na území Slovenskej republiky, o niečo komplikovanejšia. Zákon č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov pri jeho aplikácii na okolnosti daného prípadu

odkazuje na použitie slovenského právneho poriadku ako vo veci určovania otcovstva, tak aj vo veci úpravy práv a povinností rodičov k deťom. Cudzí, resp. medzinárodný prvok v konaní (účastník konania, ktorý je občanom iného štátu) môže mať za následok zdĺhavosť konania, pretože vykonávanie všetkých úkonov si vyžaduje súčinnosť s orgánmi cudzieho štátu, preklady listín do cudzieho jazyka a nariadovanie pojednávania s dostatočným predstihom. Ústavný súd na túto skutočnosť, ktorá ovplyvnila preukazovanie skutkového stavu veci, prihliadol pri svojom rozhodovaní.

Ústavný súd pri hodnotení okolností tohto prípadu a predovšetkým posudzovaní dĺžky konania zhodne s Európskym súdom pre ľudské práva (napr. H. v. United Kingdom z 8. júla 1987) prihliadol aj na povahu konania dotýkajúceho sa ochrany záujmov maloletého dieťaťa a jeho osobného statusu, ktoré si vo všeobecnosti vyžadujú postup súdu s osobitnou starostlivosťou (m. m. II. ÚS 33/99, I. ÚS 53/02). Povaha tohto konania preto podmieňovala prísnejšie hodnotenie jeho priebehu ústavným súdom z toho hľadiska, či v ňom došlo nečinnosťou alebo neefektívnou činnosťou k zbytočným prieťahom.

2. Pri hodnotení správania sťažovateľiek ako účastníčok napadnutého konania ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by mali byť pri rozhodovaní o sťažnosti pripísané na ich ťarchu.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd skúmal, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd predovšetkým zastáva názor, že vzhľadom na to, že napadnuté konanie, v ktorom sa rozhoduje o takej citlivej veci, ako je určenie otcovstva, a nadväzné rozhodnutie o právach a povinnostiach k dieťaťu, nebolo právoplatne skončené ani po viac ako 24 rokoch od jeho začatia, nie je potrebné osobitne vyhodnocovať postup a jednotlivé procesné úkony vykonané okresným súdom v jeho doterajšom priebehu.

Ústavný súd ďalej konštatuje, že okresný súd v danom prípade napriek tomu, že rozhodoval o osobnom statuse maloletej a ochrana záujmov maloletého dieťaťa si vyžaduje

osobitnú rýchlosť konania (napr. I. ÚS 54/02), vo veci takto nepostupoval, o čom svedčí okrem iného aj skutočnosť, že pôvodne maloletá sťažovateľka A. K. dosiahla v priebehu dosiaľ právoplatne neskončeného konania plnoletosť.

V okolnostiach danej veci už samotná dĺžka konania je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľná a ničím neospravedliteľná a nepochybne signalizuje, že v napadnutom konaní dosiaľ nedošlo k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktorým je odstránenie právnej neistoty účastníkov konania.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 33/1987 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovateľky domáhajúce sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní

primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľky žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia každej v sume po 10 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. V tejto súvislosti uviedli, že *„Stav neistoty nepriaznivo ovplyvňuje postavenie matky a dcéry, ktoré na základe takýchto prieťahov v konaní nemohli uplatňovať ani nárok na výživné. Postupom okresného súdu obidve stratili dôveru, ktorú vkladali do konania a spravodlivého súdneho systému.“*

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 7 C 33/1987, ktorá predstavovala viac ako 24 rokov, a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä povahu veci, ako aj skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie každej zo sťažovateľiek po 10 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy, resp. podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. J. P. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť o 50 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2011 predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 7,41 €) u jednej sťažovateľky sumu 138,32 € a trovy právneho zastúpenia dvoch sťažovateľiek boli priznané v celkovej sume 276,64 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezou uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2011